www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Keman Eğitimine İlişkin Öğrenci Görüşleri

The Student Opinions on Distant Violin Education During Covid-19 Epidemic

Gül Sakarya* - Onur Zahal**

Abstract: The main aim of this research is to investigate violin student's opinions on distance learning due to Covid-19 epidemic which affects the whole world. We believe that the research is important since its potential to reveal and understand the strong and weak aspects of distant learning. In the study, we used a case study method which belongs to qualitative research approaches. This study was prepared by obtaining the approval letter no 06/05 received at the meeting of Trakya University Social and Human Sciences Research Ethics Committee on 09.09.2020. The research group consisted of 1st year, 2nd year, 3rd year and 4th-year violin students who were studying at Trakya University Fine Arts Education Faculty, Music education department (n=19). The study was used semi-structured interview questions which aimed to collect violin students' opinions on the synchronous and asynchronous distant violin courses, general views in process and to reveal their motivational circumstances while in an epidemic situation. Collected data was interpreted via theme, sub-theme and codes- concepts which have been produced by content analysis and descriptive analysis method under the tables. As a result of there search, it was revealed that almost all of the students remarked the view that violin education should be carried out face to face fashion. Also, opinions about the use of the blended learning model in music education are among the results of the research.

Structured Abstract: Introduction, Problem Status and Purpose: Out break of Covid-19 has spread very shortly in 6 continental of World and many countries and consequently it has been the first pandemic caused by a coronavirus. In Turkey, as a result of identification the first case on 11 March 2020, secondary schools in 13th of March and higher education was suspended on 16th of March (Dikmen, Kına, Özkan & İlhan, 2020; T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). In Covid-19 pandemic, the distant education method also implemented to music education in common with many other disciplines. The main purpose of this study is to determine violin students' opinions on distant violin education courses. We believe that there search is important since its potential to reveal and understand the strong and weak aspects of distant learning. In th estudy, we use da case study method which belongs to qualitative research approaches. The problem sentences of this research, which started at the 7th week in there levant academic year and aimed at revealing the student's views on synchronous&asynchronous violin lessons, are as follows:

---

* Öğr. Gör. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Ph.D., Trakya University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education
ORCID 0000-0002-2377-176X

gulsakarya@trakya.edu.tr

** Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Assoc. Pro.Dr., İnönü University Faculty of Education, Department of Fine Arts Education
ORCID 0000-0003-0702-9159

onur.zahal@inonu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Sakarya, G. & Zahal O. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan keman eğitimine ilişkin öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 795-817. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44504>

Received/Geliş: 24 June/Haziran 2020

Accepted/Kabul: 15 October/Ekim 2020

Copyright © MDE, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 20 October/Ekim 2020

CC BY-NC 4.0

- What are the opinions of violin students about their opportunities?
- What are the opinions of violin students towards the distance education platform?
- What are the opinions of violin students regarding their motivation levels for study?
- What are the opinions of violin students' on synchronous violin lessons?
- What are the opinions of violin students' on asynchronous violin lessons?
- What are the opinions, suggestions and expectations of the violin students regarding the functioning of the distance education process?

Method

In this study, we used the case study method which also belongs to qualitative research approaches. The research group consists of 19 violin students who participated in distant education courses and also are studying in 1st year, 2nd year, 3rd year and 4th-year grades at Trakya University Fine Arts Education Faculty, Music education department. Violin lessons in distant education structured as synchronous and asynchronous type. Synchronous lessons via mobile applications; asynchronous one is realised via the university's virtual-course platform. In there search, semi-structured interview questions prepared by the researcher were used to reveal the views of violin students on distance education during the pandemic process. In the analysis of the data, content analysis and descriptive analysis were used. Concepts and expressions used by students, themes, sub-themes and codes were created and interpreted under the tables.

Findings and Discussion

Results showed that violin students participated in distant courses via PC and mobile phones and did not prefer to use personal tablets when compared with other devices. Furthermore, it is observed that some of the participants had various technical breakdowns and some of was using their computers either their brother or one of the family members. It is also revealed that one participant attended via his/her mobile phone due to not having a computer and were forced to do home work or exams by his/her hands. Additionally, it is understood that two students did not have any internet Access and some participants have had problems due to internet speed problem and quota limitations. Furthermore, one participant also declared that he/she felt very sad due to not being able to attend the synchronous course since his/her connection quality was poor. This results suggest the importance of balanced education opportunities in learning. Despite reflecting themselves as adequate in using computer and internet technologies, the results suggested that participants did not have enough knowledge in subjects such as virtual-course platform, system access, upload and download jobs.

As revealed in the statements of participants, synchronous violin lessons elicited positive feelings due to opportunities to see errors, direct communication and feedback chance with the lecturer and also reasons such as motivation for work, having fun, feeling excited about the lesson, feeling like at school and the comfort of the attending class from home. Nevertheless, the vast majority of students underlined that these positive effects cover the compulsory distance education process. Birisci (2013), concluded that at the end of the synchronous courses, students evaluated positively in terms of finding an opportunity to work with different experts in their fields; technical and communication problems which occurring during the lesson were affected students opinions negatively. According to Orman & Whitaker (2010), the fact that teachers and students are not in contact during the secourses is considered as one of the important factors limiting the teaching environment. In addition to this, according to the discussions with Anadolu University instrumental teachers, the view that the initial stage of the instrument could not be effective with distance education method concluded due to above mentioned technical problems (Artac, 2018). As a result of the research, it is revealed that the vast majority of the students remarked the view that violin education should be carried out face to face fashion. Also, opinions about the use of the blended learning model in music education are among the results of the research.

Conclusion and Suggestions

Within the scope of the research results, instead of a pure synchronous or asynchronous approach in case of compulsory circumstances, to re-structure music lessons in a blended fashion would be suggested. It is recommended that the distance education approach in music education should be put into practice by considering the condition of all students having the same conditions and opportunities, therefore ensuring

equal opportunities in education. The studies about distant education could also be merged and expanded for musicians instrumental education.

Keywords: Violin Education, Individual Instrument Education, Distance Education, Covid- 19, Pandemic.

Öz: Bu araştırmanın amacı, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitim kapsamında yapılan keman derslerine yönelik öğrenci görüşlerinin tespit edilmesidir. Araştırma, keman dersine yönelik uzaktan eğitim kapsamında yapılan uygulamaların güçlü ve zayıf yönlerinin ve bu sürecin öğrenciler üzerindeki etkisinin ortaya konması bakımından önemli görülmektedir. Bu araştırma Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 09.09.2020 tarihli toplantısında alınan 06/05 numaralı onay yazısı alınarak hazırlanmıştır. Araştırma nitel yöntem yaklaşımına dayalı olarak bir durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 1. 2. 3. ve 4. sınıflarda bulunan ve uzaktan eğitim sürecine tabi olan keman öğrencileri (n:19) oluşturmaktadır. Araştırmada keman öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitimin işleyişine yönelik genel görüşlerinin yanı sıra öğrencilerin süreç içerisindeki motivasyonel durumları ile eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan keman derslerine yönelik görüşlerinin ortaya konması amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular, içerik analizi ve betimsel analiz ile oluşturulan tema, alt tema, kodlar ve kavramlar yoluyla tabloların altında yorumlanmıştır. Bu doğrultuda, uzaktan eğitim kapsamında eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan şekilde verilen keman derslerinin olumlu ve olumsuz yönleri öğrenci görüşleri doğrultusunda tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin tamamına yakınının, keman eğitiminin kesinlikle yüz yüze yapılması gerektiği görüşünü savundukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca müzik eğitiminde, yüz yüze ve uzaktan eğitimin birlikte uygulandığı harmanlanmış öğrenme modelinin kullanılmasına yönelik görüşler de araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Keman Eğitimi, Bireysel Çalgı Eğitimi, Uzaktan Eğitim, Covid- 19, Pandemi.

1. Giriş

Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan kentinde 31 Aralık 2019 tarihinde görülen, SARS-CoV-2 virüsünün neden olduğu Covid-19 salgını, kısa sürede Dünya'nın altı kıtasında ve yüzlerce ülkede yayılım göstermiş ve bunun sonucunda korona virüslerden kaynaklanan ilk pandemi olarak tarihte yerini almıştır. Türkiye'de ise 11 Mart 2020 tarihinde ilk vakanın tespit edilmesiyle, 13 Mart 2020 tarihinde ilk-ortaöğretime; 16 Mart 2020 tarihinde ise yükseköğretime ara verilmiştir (Dikmen, Kına, Özkan & İlhan, 2020; T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Salgının etkilerinin artarak devam etmesiyle birlikte, eğitim-öğretime uzaktan eğitim ile devam edilmeye başlanmıştır. 19. yüzyılda, Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık özel işletme firmaları da dahil olmak üzere birçok kurum ve kuruluşta, basılı yazışma materyalleri aracılığıyla uygulanmaya başlanmış olan uzaktan eğitim, kısa bir süre sonra birçok büyük üniversitede de ders verme yöntemi olarak kullanılmaya başlanmış ve daha sonra bu üniversitelere Avustralya'daki Queensland Üniversitesi ve New England Üniversitesi de dahil edilmiştir (Cahill, 1985). Türkiye'de uzaktan eğitime yönelik ilk uygulamalar, 1925 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan ve Ankara Adliye Hukuk Mektebi olarak bilinen Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü banka personellerine hizmet içi eğitimlerin mektupla öğrenim kapsamında verilmesi ile 1956 yılında hayata geçirilmiştir (Bozkurt, 2017).

Covid-19 pandemisi sürecinde, uzaktan eğitim yöntemi, birçok alanda olduğu gibi müzik eğitiminde de uygulanmaya başlanmıştır. Müzik eğitimi, çalma/söyleme bakımından temel becerilerin öğrenci ve öğretmen bir arada bulunması ile kazandırılmasına yönelik bir süreç olsa da, çeşitli nedenlerle müzik eğitimi alma fırsatı olmayan kişilerin bu imkanlardan yararlanmasına olanak tanımak amacıyla, 1975 yılında Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümleri için Edip Günay ve Ali Uçan tarafından hazırlanmış olan "Mektupla Keman Öğretimi" metotları bu kapsamda yapılmış ilk çalışma olarak dikkat çekmektedir (Canbay & Nacakçı, 2011; Yungul, 2018). Uzaktan eğitim

uygulamalarının yükseköğretime taşınması 1980 yılı sonrasında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nin kurulmasından sonra gerçekleşmiş; 1990'lı yıllarda eğitimin tüm kademelerinde geniş kitlelere ulaştırılmış ve 2000'li yılların başında yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte milyonlarca öğrenciye ulaşmış bulunmaktadır (Bozkurt, 2017; Çallı, İşman & Torkul, 2001).

Dünyada uzaktan eğitim yaklaşımının bu denli yaygınlaşmasının temel nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

- Eğitim almaya ilişkin yeterli olanaklara sahip olmayan bireylere ekonomik bir şekilde ulaşma imkânı sağlar.
- Bireylere yaşamlarının her döneminde ve çeşitli ihtiyaçlarına yönelik eğitim alma olanağı sağlayarak demokratik eğitim/öğretim ortamları sunar.
- İş yaşamında aktif olarak rol alan bireylerin öğrenim hayatlarının sürdürülmesine olanak tanır.
- Bireylerin kendine en uygun sürede, yöntemle ve bulunduğu yerden ayrılmadan öğrenmelerine olanak sağlar.
- Geleneksel eğitimde yararlanılan araç ve gereçlerin çeşitlendirilmesi ve niteliğinin artırılmasında rol oynar (Özer, 1990; Güneş Uça, 2016; Dinçer, 2016).

Uzaktan öğretim uygulamaları genel olarak eş zamanlı (senkron), eş zaman olmayan (asenkron) ve karma eğitim modeli olmak üzere üç gruba ayrılır (Yungul, 2018). Uzaktan eğitim yaklaşımına yönelik farklı birtakım tanımlamalar bulunmaktadır. Balaban (2012: 17)'a göre bu tanımlamalardan bazılarını şu şekilde açıklamak mümkündür:

- Uzaktan Öğrenme (Distance Learning): Öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak bir arada bulunmadığı durumlarda verilen eğitimidir.
- e-Öğrenme (e-Learning): Uzaktan öğrenmenin bir başka tanımlaması olan, internet üzerinde bir platform üzerinden dijital kaynaklar aracılığıyla yapılan eğitimidir.
- Karma/ Harmanlanmış (Blended) Eğitim: Geleneksel ve uzaktan eğitimin farklı modellerinin bir arada kullanıldığı ve çeşitli teknolojilerden yararlanılan eğitimidir.
- m-Öğrenme (m-Learning): Mobil iletişim kaynakları aracılığıyla yapılan eğitimidir.
- Sanal Sınıf (Virtual Class): Bir öğrenme konusunu internet üzerinden öğrenmek amacıyla oluşturulan gruplara verilen addır.
- Web Tabanlı Uzaktan Eğitim: İnternet ağı teknolojilerinden faydalanılarak yapılan eğitimidir.
- Eş Zamanlı (Senkron) Öğrenme: Farklı mekanlarda bulunan bireylerin, iletişim teknolojileri yoluyla etkileşim içerisinde olarak gerçekleştirdikleri öğrenmedir.
- Çevrimiçi Öğrenme: İnternet üzerinden sunulan içeriklerle gerçekleştirilen öğrenmelerdir.
- Eş Zamanlı Olmayan (Asenkron) Uzaktan Eğitim: Öğrencilere, farklı zaman ve mekanlarda sunulan eğitimidir.
- Yaşam Boyu Öğrenme: Bireyin, hayatı süresince devamlı bir öğrenme durumunda olmasıdır.

Genel anlamıyla uzaktan eğitim, öğrencilerin, öğrenmeyi kişisel olarak gerçekleştirebilmeleri amacıyla, belli bir program çerçevesinde sürdürülen çalışmalardır. Bir diğer anlamıyla, öğretmen ve öğrencinin aynı ortamda olmamalarına rağmen, eş zamanlı ya da farklı zamanlı şekilde iletişim kurdukları bir eğitim şeklidir (Dinçer, 2016). Bu yaklaşımda, uygun

öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, öğrenmeyi bireysel olarak gerçekleştiren öğrencilerin bu konudaki eksikliklerini gidermek ve öğrenmeye güdülenmelerini sağlamak açısından önemli bir rol oynamaktadır (Özer 1990). Ancak eğitim öğretime yönelik birçok anlayışta olduğu gibi, uzaktan eğitim modelinin de olumlu ve olumsuz yönlerinin olduğunu söylemek mümkün gözükmemektedir. Dinçer (2016)'e göre, uzaktan eğitimin yararları ve sınırlılıkları şu şekilde ifade edilebilir:

- Bilgi, merkezden bütün dünyaya iletilebilir ancak öğrenciyle yüz yüze etkileşimde önemli bir yer tutan göz teması kurulmasına olanak tanımaz
- Öğrencilere daha çabuk ve detaylı dönüt verilir ancak meydana gelebilecek sorunların eş zamanlı bir biçimde çözüm bulunamayabilir.
- Zaman konusunda sınırlama olmadığı için öğrenci motivasyonu artar fakat öğrenci anında dönüt ve yardım alamaz.
- Sınav değerlendirmeleri daha çabuk ve nesnel bir şekilde yapılabilir fakat bireysel çalışma sisteminde öğrencinin kendi çalışmalarını planlayamamasından kaynaklanan sorunlar çıkabilir.
- Öğrenciye bulunduğu yerden öğrenme imkânı tanır ancak öğrencilerin sayısal çokluğundan kaynaklanabilecek iletişim kopuklukları meydana gelebilir
- Daha az materyalle çok sayıda öğrenciye ulaşıldığından ekonomiktir buna rağmen alt yapı oluşturma süreci maliyet açısından yüksek olabilir.

İlgili alan yazın incelendiğinde, uzaktan eğitim kapsamında keman derslerinin eş zamanlı biçimde verilmesine yönelik; Aksoy & Nayir, 2020; Okan & Arapgirlioğlu, 2019), eş zamanlı olmayan keman derslerine ilişkin (Ruokonen & Ruismäki, 2016; Aksoy, 2015; Güzel, Çakır & Çelen, 2020; Kesendere, 2018; Şahin, 2018; Birişçi, 2013; Sever, 2014; Canbay & Nacakçı, 2011) çeşitli çalışmalar bulunmaktadır.

Uzaktan eğitim kapsamında keman dışındaki çalgılarla ilgili (Erim & Yöndem, 2009; Tecimer & Akgül Barış, 2018; Brändström, Wiklund & Lundström, 2012) ve genel müzik eğitimine ilişkin çalışmalar da mevcuttur (Digolo, Andang'o & Katuli, 2011; Sarıtaş & Barutçu, 2020; Yungul, 2018; Artaç, 2018; Can & Yungul, 2017; Orman ve Whitaker, 2010; Koutsoupidou, 2014; Sherbon & Kish, 2005; Sağer, Eden & Şalliel, 2014). Ayrıca müzik eğitiminde teknoloji kullanımı (Gayretli, 2019; Güneş Uça, 2016; Tecimer, 2006; MacKenzie, 1975) ve Covid-19 pandemisine ilişkin çalışmalar (Çetin & Anuk, 2020; Kırmızıgül, 2020; Dikmen, Kına, Özkan & İlhan, 2020; Mastnak, 2020) yer almaktadır. Covid-19 pandemi sürecinde fen bilimleri, Türkçe eğitimi, sınıf öğretmenliği, ilahiyat ve psikoloji alanlarında öne çıkan çalışmalar (Genç & Gümrükçü, 2020; Duban & Şen, 2020; Karahan & Bozan & Akçay, 2020; Bayburtlu, 2020; Bakioğlu & Çevik, 2020; Akat & Karataş, 2020) literatürde yerini bulmaktadır.

Müzik, hayatın her evresinde ve hemen her alanında insanı çevreleyen vazgeçilmez bir olgudur (Say, 2001: 18). Çalgı eğitiminde, öğretmen ve öğrenci iletişimi, hedef ve kazanımların gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır (Parasız, 2009: 5; Çilden, 1999). Çalgı eğitiminin bir kolu olan keman eğitiminde, güncel öğrenme-öğretme yaklaşımlarına yönelik farklı arayışların ortaya çıkmasıyla birlikte farklı disiplinlerden yeni yaklaşımların bütünleşmiş bir şekilde uygulanmasının, sürece katkı sağlayacağı söylenebilir (Çınardal & Çilden, 2019: 50).

Son yıllarda artan teknolojik gelişmeler doğrultusunda, internet üzerinden çeşitli platform ve uygulamalar aracılığıyla müzik eğitimi etkinlikleri hız kazanmıştır. Dünya çapında önde gelen müzik okullarının öğretim programlarında bu yöntem ve yaklaşımlara yer vermekte olduğu görülmektedir. Aşağıdaki tabloda, bu uygulamalara ilişkin belli başlı örneklerle yer verilmiştir.

Tablo 1: Müzik Eğitime Yönelik Çevrim içi Öğrenme Kurum ve Platformları

Müzik Okulları	Müzik Eğitimi Platformları	Diğer Çalgılara Yönelik Platformlar	Keman Eğitime Yönelik Platformlar
Berklee College of Music	udemy	pianolessons	peckinsstudioonline
Harvard University	masterclass	justinguitar	violinlab
University of Nebraska	newschoolofmusic	tonebase	violinschool
Colorado State University	oneminutemusiclesson	studybass	violinspiration
Massachusetts Institute of Technology	musiview	cyberfretbass.	violinonline
The Royal Academy of Music	Music Crab	piano-keyboard-guide	How tolearnviolin
Curtis Institute of Music	musictheory	musicianstoolkit	ViolinNotesforBeginner
Royal College of Music	makeuseof	Hoffmanacademy	ViolinLounge
Jacobs School of Music at Indiana University	music-theory-for-musicians	Flowkey	ViolinTutorials
University of Southern California Thornton School of Music	masteringmusescore	Guitarlessons	ViolinLessons
New England Conservatory of Music	tonara	Drumambition	primoartists.com

Tablo 1’de yer alan müzik okulları uzaktan eğitim kapsamında uygulamalı ve kuramsal derslerle birlikte müzik terapi ve müzik teknolojileri gibi zengin alan içeriklerine sahip derslere yer vermektedir. Berklee College of Music, pop, rock ve diğer modern müzik türlerine yönelik dersler; Harvard University, sanat ve tasarım alanlarında çeşitli eğitimler; University of Nebraska, yüksek lisans düzeyinde müzikal performans ve pedagojiye dayalı dersler; Colorado State University, müzik terapi alanına yönelik eğitimler; Massachusetts Institute of Technology ise müzik teknolojileri ve kompozisyon alanlarında çok sayıda çevrim içi derse ulaşma olanağı tanımaktadır. İnternet üzerinden müzik ve çalgı öğretimi yapan çeşitli dijital platformlara ve web sitelerine örnek vermek gerekirse; Udemy, teorik ve uygulamalı müzik dersleri, piyano, gitar, klavye, ukulele, armonika, basgitar, davul, keman gibi çok sayıda ve alana yönelik geniş öğretim kadrosuyla başlangıç düzeyi ile profesyonel düzeyde eğitim veren bir çevrimiçi öğrenme platformudur. Masterclass; keman, gitar, ses alanları, film müzikleri gibi birçok alanda çevrimiçi öğrenme deneyimi sunmaktadır. Ünlü keman virtüözü Itzhak Perlman bu platformda dersler vermektedir. Ayrıca Whatsapp, Zoom, Skype, Hangouts Meet, Teams, Lark, Dingtalk, WeChat, Work gibi uygulamalar, uzaktan eğitim kapsamında yararlanılan iletişim uygulamaları arasında yer almaktadır (UNESCO).

Günümüzde çoğu müzik öğretmeni, onlarca yıl boyunca çok az değişiklik geçirmiş olan geleneksel eğitim uygulamalarını öğretmeye devam etmektedir. Müzik eğitiminde yüz yüze eğitim her düzeyde norm halini almıştır ancak teknoloji ve uzaktan eğitim unsurları, kişisel ve mesleki yaşamlarımıza, genellikle küçük ve göze batmayan yollardan dahil olmayı başarmış görünmektedir (Sherbon & Kish, 2005). Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda uzaktan eğitime yönelik teknolojik imkanlardan yararlanma gerekliliği önem taşısa da geleneksel eğitim ortamındaki öğretmen ve öğrenci etkileşiminin yerini hiçbir şeyin alamayacağı söylenebilir (Tecimer, 2006).

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitim kapsamında yapılan keman derslerine yönelik öğrenci görüşlerinin tespit edilmesidir. Araştırma, keman dersine yönelik uzaktan eğitim kapsamında yapılan uygulamaların güçlü ve zayıf

yönlerinin ve bu sürecin öğrenciler üzerindeki etkisinin ortaya konması bakımından önemli görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, keman dersinde uzaktan eğitim yönteminin uygulanabilirliğine yönelik olumlu ve olumsuz yönlerin, öğrenciler açısından ortaya konulması ile sürecin işleyişine yön vermesi bakımından ilgili alana katkı sağlayacağı söylenebilir.

Covid-19 salgını nedeniyle pandemi ilan edilmesinin bir sonucu olarak, 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde 7. haftadan itibaren uzaktan eğitim kapsamında eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan biçimde uygulanmaya başlanan keman derslerine yönelik öğrenci görüşlerinin ortaya konması amaçlanan bu araştırmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Keman öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik sahip oldukları imkanlara ilişkin görüşleri nelerdir?
- Keman öğrencilerinin uzaktan eğitim e-ders platformuna yönelik görüşleri nelerdir?
- Keman öğrencilerinin çalışmaya yönelik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Keman öğrencilerinin uzaktan eğitim kapsamında verilen eş zamanlı keman derslerine yönelik görüşleri nelerdir?
- Keman öğrencilerinin uzaktan eğitim kapsamında verilen eş zamanlı olmayan keman derslerine yönelik görüşleri nelerdir?
- Keman öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinin işleyişine yönelik görüş, öneri ve beklentileri nelerdir?

2. Yöntem

Bu araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırma; bireylerin, bir konuya yönelik durum, olgu, düşünce ve görüşlerinin gözlem, görüşme ve belge çözümleme aracılığıyla ortaya konulduğu bir süreçtir (Yıldırım & Şimşek, s. 39; Fraenkel, Wallen & Hyun, 2011: 426). Bireylerin ve/veya grupların, toplumsal bir duruma yüklediği anlamları, sistemli bir şekilde keşfetmeye ve ifade etmeye yönelik bir yaklaşımdır (Creswell, 2014: 4). Nitel araştırmalarda araştırmacı, eylemleri ve bağlamları gözlemleyen, çalışmalarda kendi kişisel deneyimini yorumlamada kullanarak öznel rol oynayan bir araç görevi görür (Stake, 2010: 20). Araştırma nitel yöntem yaklaşımına dayalı olarak bir durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Durum çalışması, belli bir sayıda ve birbiriyle alakalı kişilere yönelik derinlemesine uygulamaları içeren çalışmalardır (Coşkun, Altunışık & Yıldırım, 2017: 73). Araştırmacının gerçek hayat, güncel bir durum ya da durumlar hakkında gözlem, görüşme, görsel- işitsel materyaller ve belgeler aracılığıyla ayrıntılı bilgi topladığı, bir durum tasviri ya da temaları ortaya koyduğu çalışmalardır (Creswell, 2013: 97). Durum çalışması, süregelen bir olayı/etkinliği, karmaşık sosyal olayları, bireysel yaşam döngülerini, bireylerin veya grupların davranışlarını, örgütsel ve yönetsel süreçleri, sosyal birimleri, okul performansı, uluslararası ilişkiler vb. olayları incelemek; bütünsel ve gerçekçi dünya perspektifini anlamak amacıyla derinlemesine odaklanma gerektiren çalışmalar şeklinde tanımlanmaktadır (Yin, 2018: 36; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011: 440).

Durum çalışması niteliğindeki bu araştırmanın temel konu alanını oluşturan pandemi sürecindeki uzaktan eğitime yönelik keman dersleri eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan dersler olmak üzere iki şekilde yapılmıştır. Eş zamanlı dersler, mobil uygulamalar (WhatsApp) aracılığıyla; eş zamanlı olmayan dersler ise üniversitenin e-ders platformu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Sınav değerlendirmeleri ise e-ders platformu üzerinden kuramsal olarak yapılmıştır. Araştırma verilerin toplanması ve çözümlenmesi sürecine başlamadan önce Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 09.09.2020 tarihli toplantısında alınan 06/05 numaralı etik kurul izni alınmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 1. 2. 3. ve 4. sınıflarında bulunan ve uzaktan eğitim sürecine tabi olan keman öğrencileri (n:19) oluşturmaktadır.

Tablo 2: Keman Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Öğrenciler	Yaş	Sınıf	Cinsiyet	İkamet Adresi
Ö1	22	3	K	İstanbul
Ö2	22	4	K	Tekirdağ
Ö3	22	4	K	Tekirdağ
Ö4	20	2	K	İstanbul
Ö5	19	1	K	Kırklareli
Ö6	20	2	K	Tekirdağ
Ö7	19	1	K	Aydın
Ö8	24	4	K	Bursa
Ö9	21	3	K	Tekirdağ
Ö10	22	4	K	Kırklareli
Ö11	22	4	K	Kırklareli
Ö12	20	2	K	Kırklareli
Ö13	23	1	K	Kırklareli
Ö14	21	3	K	Tekirdağ
Ö15	22	4	K	Tekirdağ
Ö16	20	2	K	Kocaeli
Ö17	19	1	K	İstanbul
Ö18	22	4	K	Edirne
Ö19	18	1	E	Kırklareli

Tablo 1’de görüldüğü üzere, keman öğrencileri 18-24 yaş aralığındadır. Öğrencilerin tamamına yakını kız öğrencilerden oluşmakla birlikte yalnızca bir erkek öğrencinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunun, pandemi sürecini Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne gibi Trakya yöresinde bulunan adreslerde; bir kısmının ise İstanbul, Bursa, Aydın, Kocaeli illerinde ailelerinin yanında geçirmekte olduğu tespit edilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada keman öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Creswell (2014: 4)’e göre, nitel araştırmalarda, konuyla ilgili soruların ve uygulama adımlarının belirlenerek katılımcılardan şahsi alanlarına ilişkin verilerin toplanması; verilerin özel durumlardan yola çıkılarak genel temalara ulaşmak suretiyle çözümlenmesi ve yorumlanmasına yönelik aşamalar izlenmektedir. Nitel araştırmalarda, veri toplamak amacıyla, kişi veya kişilerle belirli bir durum veya konuya ilişkin soru-cevap niteliğindeki sözlü şekilde gerçekleşen süreçler “görüşme” olarak adlandırılır (Karasar, 2016: 210; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019: 158; Coşkun, Altunışık & Yıldırım, 2017: 99). Bu görüşmeler belli bir işleyiş çerçevesinde, katılımcılarla yüz yüze yapılabileceği gibi, telefon aracılığıyla da yapılabilir (Creswell, 2014: 190; Creswell, 2013: 163). Yarı yapılandırılmış görüşmeler, önceden belirlenmiş sorulardan hareketle, katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar çerçevesinde bu soruları boyutlandırmak suretiyle, konunun farklı yönlerinin ayrıntılı bir biçimde ortaya konmasına imkân sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2019: 160; Coşkun, Altunışık & Yıldırım, 2017: 101). Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla elde edilen veriler, içerik çözümleme ve betimsel analiz yoluyla tablolar oluşturularak yorumlanmıştır. İçerik çözümlemede, elde edilen veriler, çeşitli kavram ve ilişkiler aracılığıyla açıklanırken; söz konusu kavram, tema ve kodlar önceden belirlenebileceği gibi, çözümleme esnasında da oluşturularak açıklanabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2008: 227; Fraenkel, Wallen & Hyun, 2011: 480).

Kısacası belirli bir amaç doğrultusunda, açık uçlu sorular, belge, metin ve görseller aracılığıyla toplanan verilerin tablolastırılarak nicelleştirilmesi ve yorumlanması, nitel yöntemin özünü ifade etmektedir (Creswell, 2014).

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Öğrencilerin Sahip Oldukları İmkânlar

Tablo 3: Keman Öğrencilerinin Yararlandığı Dijital Kaynaklar

Tema	Alt Temalar	Görüş Öğrenciler	Bildiren f
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sahip oldukları dijital imkanlar	Telefon	Ö (1, 3, 4, 7, 8, 14, 15, 18)	19
	Tablet	-	19
	Bilgisayar	Ö (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	19

Tablo 3'te görüldüğü üzere, keman öğrencilerinin tamamına yakını uzaktan eğitim sürecine bilgisayar aracılığı ile katılmışlardır. Bununla beraber öğrencilerin yarısının telefon kullanarak bu sürece dahil oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin hiçbiri tablet vb. bir gereçten yararlanmayı tercih etmemekle beraber, bazı öğrenciler hem telefon hem bilgisayardan yeri geldikçe yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

(Ö1) Telefon kullandım çünkü bilgisayarım yoktu. Bilgisayarım Edirne'de kaldığı için maalesef telefondan yararlanmak zorunda kaldım ve ödevleri elimle yazmak zorunda kaldım.

(Ö6) Bilgisayar kullandım ama sisteme telefondan yükledim ödevleri. Çünkü sisteme girerken giriş sayfasını bilgisayardan bir türlü bulamadım.

(Ö8) Telefonumdan yararlandım çünkü bilgisayarım çökmüştü. Ama sonra telefon yeterli olmadığı için bilgisayar almak zorunda kaldım.

(Ö11) Bilgisayarı ödev yapmak için, telefon ise haberleşmek için kullandım.

Görüldüğü üzere öğrenciler uzaktan eğitim kapsamında verilen ödevleri yapmak için genellikle bilgisayar kullanmaktadırlar. Öğrencilerin tamamına yakınının bilgisayarı olduğu, buna karşın bir öğrencinin bilgisayarını öğrenim görmekte olduğu şehirde bırakarak ailesinin yanına dönmesi nedeniyle ödevleri el yazısı ile yapmak zorunda kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte bazı öğrencilerin e-ders platformuna giriş yapmak ve dosya yüklemek için telefondan yararlandığı anlaşılmaktadır. Bazı öğrenciler telefonu haberleşme, bilgisayarı ise ödev hazırlama amacıyla kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4: Keman Öğrencilerinin Dijital Kaynaklara Erişim Durumu

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Öğrenciler	Bildiren f
Uzaktan Eğitim Sürecinde Dijital Kaynaklara Erişim	Bilgisayara Erişim	Vardı	Ö (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 27, 18, 19)	19
		Yoktu	Ö (1)	
		Bozuktur	Ö (4, 6, 16, 18, 19)	
		Ortak kullanım	Ö (2, 8, 13)	
	İnternete Erişim	Vardı	Ö (2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	19
		Yoktu	Ö (1, 9)	
		Bağlantı sorunu	Ö (3,7, 8, 10, 14, 17, 18)	
		Sınırlı internet	Ö (19)	

Tablo 4'te öğrencilerin bilgisayar ve internet gibi kaynaklara erişim durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Buna göre beş öğrencinin mevcut bilgisayarlarında çeşitli teknik arızalar yaşamış oldukları anlaşılmaktadır. Bilgisayara erişimi olan öğrencilerden üçünün ise bilgisayarlarını kardeşleriyle veya diğer aile bireyleri ile ortak kullanmakta oldukları görülmektedir. Bununla birlikte iki öğrencinin internet bağlantısının olmadığı; internet bağlantısı olan yedi öğrencinin ise, bağlantı sorunu yaşadıkları ve bir öğrencinin ise internete erişim ile ilgili sınırlılıkları olduğu anlaşılmaktadır.

(Ö4) *İnternet açısından bir problemim yoktu fakat bilgisayarım çok eski olduğu için kullanılacak durumda değildi. Ödevleri bilgisayarsız yapamayacağımı da bildiğim için bilgisayarımı yaptırarak bu sorunu çözdüm.*

(Ö6) *İnternetim de bilgisayarım vardı ama ödevleri yarıladığım sırada bilgisayarım bozuldu. Bilgisayara format attık ama yine de çalıştıramadık. Ben de kalan ödevlerimi teyzemlerde yaptım. Yasaktan dolayı gidip gelmek de biraz sıkıntı oldu. Üçüncü defa format attık ve şu an bilgisayar çalışmaya başladı.*

(Ö16) *İnternet vardı. Ama bilgisayarım bozuktur. Babam iş yerinden kendi bilgisayarını getirdi ben de ödevleri o şekilde yaptım.*

(Ö18) *Kaynaklarım vardı fakat internet bazen çekmedi. Bilgisayarda da sorun oldu. Sistem geri yüklemesi yaptım ve dosyaları yedeklemeyi unutunca yaptığım tüm ödevler silindi. Bu yüzden sil baştan yapmak zorunda kaldım.*

(Ö19) *Bilgisayarım bozuldu. Arkadaşlarımdan bu konuda destek alıyorum. Telefonda hazırlayıp ödevleri arkadaşlarıma gönderiyorum. Ben her şeyimi hazırlayıp onlara gönderiyorum onlar bana yardımcı oluyor. İnternet sınırsız değildi. Sınırsız çevirdik. Telefonda da internetim var.*

(Ö2) *Benim bilgisayarım yoktu ama ablamın vardı. İnternet vardı ancak bazen yavaşlayabiliyordu. Allahtan çok fazla videolu ve yüklenmesi uzun süren ödevler olmadığı için sorun olmadı. Ben daha çok akşam saatlerinde yüklemeye çalıştım yoğunluk olduğu için. O yüzden çok bir sorun yaşamadım aslında.*

(Ö9) *İnternet bulunduğum yerde çok iyi çekmediği için interneti kullanırken, telefonla iletişime geçerken ya da internette bir şeyler bulmakta bazen zorlanabiliyorum. Bilgisayarımı kardeşimle paylaşıyorum o da üniversitede okuyor onun da ödevleri oluyor.*

(Ö13) *Bilgisayarım vardı ama kardeşimle ortak kullandık. İnternet bağlantım da vardı.*

Tablo 5: Keman Öğrencilerinin Sahip Olduğu Diğer Olanaklar

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Öğrenciler	Bildiren f
Keman Öğrencilerinin Sahip Olduğu Diğer Olanaklar	Teknoloji Kullanımına Yönelik Öz Yeterlik	İyi düzeyde	Ö (4, 7, 10, 14)	19
		Temel düzeyde	Ö (1, 2, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19)	
		Düşük düzeyde	Ö (3, 6)	
	Çalışma Ortamı	Olumlu	Ö (2, 3, 6, 8, 12, 13, 14, 17, 18)	19
		Olumsuz	Ö (1, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 15, 16, 19)	
	Çalgıya İlişkin Olanaklar	Vardı	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	19
		Yoktu	Ö (11)	

Tablo 5'te görüldüğü üzere, teknolojiyi kullanma düzeyleri öğrenciler arasında değişkenlik göstermektedir. Buna göre teknolojik cihazları kullanma düzeylerine ilişkin ifadeler bakıldığında, dört öğrenci teknolojiyi iyi düzeyde kullandığını ve üç öğrenci ise düşük düzeyde kullandığını ifade etmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğu (n:13), temel düzeyde teknoloji kullanma becerisine sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

(Ö2) *Teknolojiyle pek aram yok hatta akıllı telefonu bile üniversiteye başladıktan sonra alabildim. Okulda da normalde bilgisayarla yapacağım pek fazla bir şey olmadığı için çok iyi bilmiyorum bilgisayar kullanmayı. Bu süreçte Word dosyasını nasıl kullanacağımı öğrendim. Dosyaları farklı formata dönüştürmeyi öğrendim. Bunlar bana artı olarak döndü.*

(Ö3) *Teknoloji kullanma konusunda çok kötüyüm. Temel şeyleri bile neredeyse hiç bilmiyorum ve yanlış bir şey yapmaktan çok korkuyordum. Özellikle ödev yaparken bu konuda çok fazla sıkıntı çektiğim oldu. Word kullanmayı uzaktan eğitim sürecinde verilen ödevler dolayısıyla araştırarak öğrendim.*

Öğrencilerin bir kısmı (n:10), uzaktan eğitim sürecinde bulundukları ortamı çalışma şartları bakımından olumsuz olarak değerlendirirken, diğer kısmı (n:9) ise çalışma olanaklarını olumlu şekilde ifade etmektedir. Çalışma ortamına yönelik olumsuzluklardan öne çıkan ifadeler şu şekildedir:

(Ö1) *Ev ortamım uygun değil, o kadar kötü ki. Hatta bu sabah annemle konuştuk bu konuyu. Bir de şu an ben kaldığım odada kardeşimle birlikte kalıyorum. Ben mesela akşamları çalışmayı seven biriyim ama kardeşim de akşamları erken uyuyor. Bu konuda sıkıntı olduğu için keman çalışmıyorum. Gerekirse susturucu takıyorum ama bu gerçekten beni çok üzüyor.*

(Ö9) *Çalıştığımda komşulardan duvara vurma gibi tepkiler ve şikayetler geldiği için psikolojik açıdan rahat bir ortamda çalıştığımı söyleyemem.*

(Ö10) *Pek uygun değildi açıkçası. Kendime ait bir alanım yoktu. Keman çalışırken zorlandım. Komşular gürültüden şikâyet etti. Susturucu takarak ve belli saatlerde çalışarak bu sorunu çözdüm.*

(Ö19) *Kendi odam var. Sıkıntı olmuyor ama komşularla sorun yaşadık. Sesten dolayı. Beni şikayet etmişler apartman yöneticisine. Bu durum beni çok üzdü.*

Öğrenci ifadelerinden anlaşıldığı üzere, ev ortamında keman çalışmanın bazı zorlukları olduğu söylenebilir. Keman sesi, apartmanda ikamet eden diğer bireyler tarafından rahatsız edici bulunmakta ve öğrenciler apartman yöneticisine şikayet edilmek, duvara vurmak suretiyle uyarı almak gibi çeşitli olumsuz yaklaşımlara maruz kalmış görünmektedir. Bu durumun, çalışma motivasyonu bakımından, öğrencileri olumsuz etkilediği söylenebilir. Bununla beraber bir öğrencinin, pandemi sürecinde kemanını ailesinin yanına götürmediği, daha sonradan kemanını almak için öğrenim görmekte olduğu ile gelerek kemanını aldığı anlaşılmaktadır.

(Ö11) *Kemanım başlarda yanımda değildi. Virüs nedeniyle apar topar ailemin yanına gitmiştim. Sonradan geri dönüp kemanımı almam gerekti.*

3.2. Uzaktan Eğitim Platformuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 6: Keman Öğrencilerinin e-Ders Platformuna Yönelik Görüşleri

Tema	Alt temalar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
e-Ders Platformu Yapısına Yönelik Sorunlar	Görüntülü ders	Ö (4, 7, 12, 13, 15, 16, 17)	18
	Bildirimler	Ö (11, 18)	
	Aşırı yüklenme	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 17)	
	Dosya yükleme	Ö (2, 6, 9, 10, 15)	
	Dosya indirme	Ö (4)	

Tablo 6’da keman öğrencilerinin e-ders platformu işleyişine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre bazı öğrenciler (n:7), e-ders platformu alt yapısının eş zamanlı derslere olanak tanınamamasını, sisteme ilişkin yetersizlikler çerçevesinde ifade etmişlerdir. Öte yandan, iki öğrenci, e-ders platformunda bildirim sisteminin yer almamasının, sistem alt yapısına ilişkin bir eksiklik olduğunun altını çizmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğu (n:12), aşırı yüklenme nedeniyle sistemin zaman zaman çökmüş olduğunu ve bu nedenle giriş yapmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı öğrencilerin, sisteme ödev yükleme ve sisteme yüklenen içerikleri indirme bakımından sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır.

(Ö4) *Şu şekilde yeterli bulmuyorum, etrafımda aynı okuldan olmadığım arkadaşlarım var. Onlar Zoom ya da Whatsapp kullanmadan, sistem üzerinden görüntülü bir şekilde derslerini işleyebiliyorlardı çünkü daha önceden bir alt yapıları vardı. Ama bizde sadece pdf ve hocalarımızın yüklediği videolar yoluyla ders işlendi. Bu da tabi ki gerçeğin yerini tutmadı. Eğer biz de derslerimizi kesinti olmadan görüntülü bir şekilde yapmış olsaydık daha disiplinli bir şekilde çalışmalarımızı sürdürebilirdik. Bazen sisteme hiç giremedim. Bazen girdim ama dosyaları indiremedim. İnternetimden mi kaynaklı diye düşünerek arkadaşlarıma sorduğumda onların da aynı sıkıntıları yaşadıklarını gördüm.*

(Ö6) *Giriş sayfasını zor buluyorum. Bulduğum zaman da çoğunlukla sisteme giremiyordum. Ödev yüklediğimde ödevlerim 0 MB görünüyordu. Boş şekilde gönderilmiş görünüyordu ödevlerim. Sonra gruptan açıklama yapıldı sistemde sorun var halledilecek şeklinde. Sonradan çözüldü bu problem.*

(Ö9) *Telefonun işlemcisinden de kaynaklı olabilir ama yüklediğim dosyanın bazı hocalarda açılıp bazılarında açılmaması bana hata olabileceğini düşündürdü. Sisteme giriş yapabilmek çok*

sıkıntılı bence. Sisteme girişte ilk başta sorun yaşadım hatta o yüzden telefondan girdim. Ama daha sonra sisteme girebildim.

3.3. Çalışmaya Yönelik Motivasyon Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 7: Keman Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Motivasyonel Durumları

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Bildiren Öğrenciler	F
Keman Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Motivasyonel Durumları	Ailede veya Yakın Çevrede Covid- 19 Teşhisi	Var	Ö (6, 9, 16)	19
		Yok	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19)	
	Ruhsal Etkiler	Etkisi yok	Ö (5)	19
		Üzüntü	Ö (1, 2, 11, 19)	
		Korku	Ö (1, 2, 6, 7, 11, 12, 16, 19)	
		Kaygı	Ö (2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 17)	
		Stres	Ö (3, 10, 16)	
		Panik	Ö (6, 10, 11)	
		Tedirginlik	Ö (8, 9, 16, 17)	
		Sıkıntı	Ö (6, 12, 17)	
		Titizlik	Ö (7, 8, 17, 19)	
		Öfke	Ö (18)	
		Odaklanamama	Ö (18)	
		Karmaşa	Ö (16)	
		Çöküntü	Ö (3)	
		Özlem	Ö (2)	
	Baş Etme Yöntemi	Görev ve sorumluluk bilinci	Ö (3, 7, 8, 9, 11, 16, 18)	19
		Aile ve arkadaşlar	Ö (2, 7, 10, 12, 15, 16)	
		Ders çalışmak	Ö (12, 16, 17, 19)	
		KPSS çalışmak	Ö (1)	
		Keman çalmak	Ö (1, 6, 14, 17)	
		Film izlemek	Ö (6, 13)	
		Kitap okumak	Ö (13)	
		Bahçe işleri	Ö (7)	
		Motive olamadım	Ö (4, 9, 18)	
		Motivasyonum düşmedi	Ö (5)	

3.4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Eş zamanlı Keman Derslerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 8: Keman Öğrencilerinin Eş Zamanlı Keman Derslerine İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Olumlu Yönleri/Etkileri	Kazanımlar	Deşifre imkânı	Ö (2)	19
		Hataları görme	Ö (3, 4, 5, 11, 14, 17, 19)	
		Dönüt alabilme	Ö (4)	
		Soru sorabilme	Ö (4, 10)	
	Etkiler	Motive olma	Ö (4, 6, 13, 16)	
		Mutlu olma	Ö (4, 15)	
		Eğlenceli olması	Ö (8)	
		Heyecan duyma	Ö (5, 11, 17)	
		Okuldaymış gibi hissetme	Ö (6, 7, 8, 10)	
		Evde olmanın rahatlığı	Ö (9)	
Olumsuz Yönleri/Etkileri	Zorluklar	Bağlantı kesintisi	Ö (1, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 19)	19
		Ses kesilmesi	Ö (1, 2, 4, 6, 9, 16, 19)	
		Eş zamanlılığın bozulması	Ö (2, 8, 9, 11, 13, 14)	
		Ses kalitesi	Ö (2, 5, 8)	
	Etkiler	Tuhaf hissetme	Ö (3, 11)	
		Tedirgin olma	Ö (3)	
		Gergin Hissetme	Ö (16, 17, 19)	

Tablo 8’de pandemi sürecinde uzaktan eğitim kapsamında eş zamanlı keman dersinin öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz yönleri/etkilerine yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmı bu süreçte yapılan eş zamanlı dersi, eser seslendirirken yaptıkları hataları görmeleri bakımından olumlu bulmaktadır. Bununla beraber öğrenciler ders esnasında öğretmene soru sorabilme/dönüt alabilme ve parçanın deşifre edilmesi bakımından kazanım elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Eş zamanlı keman derslerinin öğrenciler üzerinde, çalışmaya motive olma, mutlu olma, eğlenme, derse yönelik heyecan duyma, kendini okuldaymış gibi hissetme ve evden derse katılmanın rahatlığını hissetme gibi olumlu etkilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin çoğu bu olumlu etkilerin, zorunlu uzaktan eğitim sürecini kapsamakta olduğunu altını çizmişlerdir.

(Ö2) Biz parçayı daha önceden deşifre etmemiş olsaydık ve ben parçamı kendim uzaktan eğitimle deşifre etmeye çalışsaydım çok çok daha zorlanırdım. İnternette dinliyorum belki ama nasıl yapacağımı bilemezdim. Uzaktan da olsa yine de bir fayda sağladığını düşünüyorum. Tabi ki karşılıklı ders yapmaktan çok farklı bir şey... Bu normal bir ders değil. Uygulamalı bir ders olduğu için de tabi ki zor oldu.

(Ö3) Uzun bir süre sonrasında keman dersi yapma şansım oldu. Eksiklerimi ve hatalarımı görme şansım oldu. Son dersleri uzaktan da olsa yapmak benim için olumlu taraftı. Ama yüz yüze dersi tercih ederim. Aslında aşırı farklı değildi ama telefonda olunca ben çalarken acaba bir şey mi diyorsunuz da ben duyamıyor muyum diye tedirgin oldum, o bana birazcık tuhaf geldi açıkçası.

(16) Yüz yüze olması daha iyi tabi ki. Zorunlu bir durumda ders yapma şansı verdi bize. Dersten önce biraz gergindim ve çekindim. Dersten sonra çok motive oldum. Hatta sonrasında daha da çalışmaya gayret ettim.

(Ö17) Telefonda çok heyecanlandım. Gerildim. Derste hatalarımı görme şansım oldu. Kendi başıma çalışacağım zaman daha geç düzeltereğim hataları daha çabuk düzeltme şansım oldu. Sadece hata düzeltmeye yönelik faydası olduğunu düşünüyorum. Bence yüz yüze ders daha verimli. Ama olay bizde bitiyor sonuçta çalıştığımız sürece.

Ek olarak, bir öğrenci internet bağlantısı uygun olmadığından eş zamanlı derse katılamamanın üzüntüsünü bildirmiş ve bir öğrencinin ise pandemi sürecindeki ruh halinin son derece olumsuz etkilenmesi nedeniyle derse katılamamış olduğu da bulgular arasındadır.

(Ö1) İnternet bağlantım yüzünden ders yapamadık. Evde internet çekmediği için ders yapamamıştık. Uzaktan da olsa ders yapabileceğiz diye o kadar mutlu olmuştum ki, internette dolay yapamadığımız için ayrıca üzülmüştüm.

(Ö18) Uyku düzenim yüzünden ben derse katılamadım. Stres yüzünden, panik atak yüzünden...

Öğrencilerin eş zamanlı derse ilişkin olumsuz görüşleri arasında ders sırasında internet bağlantısının ve sesin zaman zaman kesintiye uğraması, eş zamanlılık problemleri ve ses kalitesinin bozulması ifadeleri yer almıştır. Ayrıca öğrencilerden bazıları, ders sırasında kendilerini gergin hissetme, tedirgin olma ve tuhaf hissetme gibi olumsuz duygular yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

3.5. Uzaktan Eğitim Sürecinde Eş Zamanlı Olmayan Keman Derslerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 9: Keman Öğrencilerinin Eş Zamanlı Olmayan Keman Derslerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Olumlu Yönleri	Hataları görme	Ö (1, 5, 19)	19
	Tekrar yapma	Ö (1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19)	
	İstediği zaman erişebilme	Ö (12, 13, 15)	
Olumsuz Yönleri	Verim alamama	Ö (8, 3)	19
	Soru soramama	Ö (1, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 17)	
	Etkileşim olmaması	Ö (3, 4, 8, 9, 10, 14, 15)	
	Müdahale edilememesi	Ö (6, 12, 17, 19)	

Tablo 9’da keman öğrencilerinin eş zamanlı olmayan keman derslerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğu eş zamanlı olmayan derslerin olumlu yönlerini, tekrar tekrar açıp izleme, günün herhangi bir saatinde izleme şansına sahip olma ve yapılan hataları tespit edebilme şeklinde ifade etmiştir. Bununla beraber eş zamanlı olmayan derslerin olumsuz yönlerine ilişkin çoğunlukla öğretim elemanına soru soramama, etkileşim içinde olmama, öğretim elemanının kendilerine müdahale edememesi ve dersten yeterli verim alamama şeklinde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır.

(Ö2) Tekrar tekrar izleyerek ve dinleyerek parçamı çıkarmamda bana yardımcı oldu. Tek başıma deşifre etmeye çalışmaktansa hocamı izleyerek çalışmak daha kolay oldu.

(Ö5) Benim için faydalı oldu, eksik yaptığım yerleri oradan dinleyerek tamamladım. Videodan daha iyi takip edebiliyorum. Görüntülü derste o an anlamadığım şeyleri videoda istediğim kadar dinleyebiliyorum.

(Ö7) Bilgiler kayıt altında olduğu için istediğin zaman tekrar izlemek olumlu yönlerinden sayılabilir.

(Ö13) Parçamızı dinlemiş ve izlemiş oluyoruz. Ama biz onu çalışabiliyoruz da çalışmayabiliyoruz da... Yani kontrol etme şansınız yok. Onun dışında tekrar tekrar izleme, başa sarıp istediğin zaman dinleme şansın var.

(Ö3) Videolu dersleri verimli bulmuyorum. Çünkü karşılıklı bir durum yok. Öğretmen anlatıyor evet onda bir sıkıntı yok ama karşılıklı bir soru sorma durumu hâkim değil. Aklıma bir soru takılsa öğretmeni arayarak ya da yazarak ancak ulaşabilirim.

(Ö2) Çalışırken yanlış yaptığım noktalarda hocamın uzaktan yardım edebileceği bir durum olmaması beni zorladı. Nasıl çalışacağımı bilemedim.

(Ö8) Bir sorum olduğunda sormadığım için, oldu mu olmadı mı diye kendimi onaylatamadığım için pek tercih etmem. İletişim kurulamadığı için karşı tarafa geçmiyorum.

(Ö12) Teori için iyi ama uygulamada zorluk oluyor. Anlamadığım ya da yanlış yaptığım noktalarda soru sormamam ve bana müdahale edilememesi yüzünden.

(Ö10) Okulda olduğumuz takdirde imkanlarımız daha fazla. Mesela iletişim, birbirimize aktarmamız gereken şeyler... Videoda bunu yapamıyoruz.

3.6. Sınavlara yönelik görüşler

Tablo 10: Keman Öğrencilerinin Sınav Değerlendirmelerine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Sınavlara Yönelik Görüşler	Yazılı olmalı	Ö (1, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 19)	19
	Performans olmalı	Ö (2, 3, 6, 7, 10, 14, 15, 17, 18)	

Tablo 10'da görüldüğü üzere keman öğrencilerinin yarısı pandemi sürecinde sınav değerlendirmelerinin yazılı olması yönünde ifadeler kullanırken diğer yarısının performans değerlendirmesi şeklinde görüş bildirdiği anlaşılmaktadır. Yazılı şeklinde sınav yapılmasını olumlu olarak değerlendiren öğrencilerin, keman dersinin uygulamalı bir ders olduğunu, yüz yüze ders yapılamayan bu süreçte yazılı sınavların kendileri için daha kolay olduğunu ifade etmiş oldukları anlaşılmaktadır.

(Ö3) Bilgi açısından pdf iyi oldu. Ama sınav parçalarına o kadar çalışıp çaba gösterdikten sonra açıkçası sınavların performans üzerine olmamasından dolayı ben çok büyük bir hayal kırıklığına uğradım. Verilen bir emek vardı ve bana göre tamamen boşa gitti. Performanstan değerlendirilmek isterdim. Nasıl performans sergilediysem o puanı almak isterdim.

(Ö4) Pdf olması bence daha iyi oldu. Çünkü yüz yüze ders yapamadık. O yüzden performans olması beni daha çok strese sokabilirdi çünkü gerçekten kendi başıma halledemediğim çok fazla nokta var. Eserimi tam anlamıyla çalabildiğimi düşünmüyorum şu anda. Bu yüzden pdf sınav değerlendirmesini tercih ederim.

(Ö1) Pdf daha mantıklı şu süreçte. Çünkü video da olsa, yüz yüze yapmadığımız bir ders üzerine performans sınavı olması daha zor olurdu. Bence böylesi daha iyi oldu. Performans şu şartlarda çok zor. Şu şartlarda pdf sınav değerlendirmelerini daha objektif buluyorum. Mesela düşünüyorum performans sınavı olduğumuzu, tamam video dinliyorum ama sonuçta o eserin üzerinden normal derslerde kaç kere geçiyorduk, bizi defalarca dinliyordunuz, motive oluyorduk ama şuan performans kaydı göndersek ben garip hissederdim yani eksiklerim çok fazla olurdu. Ama şartlar uygun olsa ve her hafta interaktif ders yapabilirsek performans sınavı olmak isterdim çünkü alanımız bunu gerektiriyor.

3.7. Genel görüşler

Tablo 11: Keman Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Görüş Bildiren Öğrenciler	F
Eğitim Şekline Yönelik Tercihleri	Yüz yüze eğitim	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	19
	Harmanlanmış eğitim	Ö (9)	
	Uzaktan eğitim	-	

Tablo 11’de görüldüğü üzere, öğrencilerin tamamına yakını keman eğitiminin kesinlikle yüz yüze eğitimle verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla beraber bir öğrencinin müzik öğretmenliği ders programında yer alan derslerin harmanlanmış eğitim yöntemiyle verilebileceği şeklinde görüş bildirmiştir.

(Ö5) *Yüz yüze olmalı. Daha verimli oluyor. Derslerde öğretmenin müdahale edebilmesi açısından özellikle...*

(Ö6) *Yüz yüze eğitimi tercih ederim. Ben enstrüman dersine gittiğimde hocam bana çalarak gösteriyor. Hocamın parmaklarını, yayı çekişini görüp ona göre kendime örnek alıyorum. Hocam beni dinliyor, hatamı söylüyor. Ben aynı şekilde o an hocama soru sorma fırsatı buluyorum. Bir etkileşim oluyor. Bu yüzden yüz yüze eğitim daha iyi.*

(Ö12) *Kesinlikle, özellikle uygulamalı dersler için yüz yüze eğitim şart.*

(Ö15) *Kesinlikle yüz yüze eğitim. Etkileşim açısından, rahat ulaşma açısından.*

(16) *Yüz yüze kesinlikle. Ben çok çabuk pes edebiliyorum. Evdeyken okula karşı sorumluluklarımı unutabiliyorum. Okulda daha disiplinli ve düzenli oluyorum.*

(Ö18) *Yüz yüze olmalı. Ben usta çırak ilişkisine inanırım. Canlı dinlemek, canlı görmek bambaşka... Uzaktan eğitime inancım olmadığı için bu kapsamdaki derslere ilgi duymadım. Video izlememenin bana katkı sağlayacağını düşünmedim. Dünya başımıza yıkılıyor, virüs var. Bu beni perişan etti. Odaklanamadım ben, çok kötü etkilendim. Derslerden kendimi soyutladım. Sorumluluklarımdan kaçtım. Mümkün mertebe bunlardan uzak kalıp hayal gücümle ilgi şeylere yöneldim. Bilgisayar oyunları oynadım. Animasyon filmleri izledim.*

(Ö9) *İkisinin harmanlanması güzel olabilir. Video tekniği bence avantaj çünkü tekrar niteliğinde. Mesela birebir ilerlerken aynı zamanda sisteme video yüklenebilir. Mesela benim eserimin video kaydı Youtube’da yok. Hocamın çaldığını dinlersem, o şekilde kulağıma yerleşirse daha iyi olabilir. Yani destek amaçlı video tekniği... Videolarda görsel açıdan da desteklediği için daha ilgi çekici olduğunu düşünüyorum.*

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonucunda keman öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine bilgisayar ve telefon aracılığıyla katılım gösterdikleri, tablet kullanmayı tercih etmedikleri anlaşılmaktadır. Gayretli (2019), öğrencilerin telefondan mesleki amaçlar doğrultusunda yararlanmakta olduğunu ve akıllı telefonların ilerleyen yıllarda müzik eğitiminin bir parçası haline geleceğini ifade etmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, bazı öğrencilerin mevcut bilgisayarlarında çeşitli teknik arızalar yaşamış oldukları, bazılarının ise bilgisayarlarını kardeşleriyle veya diğer aile bireyleri ile ortak kullanmakta oldukları görülmektedir. Bilgisayarı olmayan bir öğrencinin ise

sürece telefon ile dahil olarak, ödev ve sınav evraklarını el yazısı ile düzenlemek durumunda kalmış olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte iki öğrencinin internet bağlantısının olmadığı; internet bağlantısı olan bazı öğrencilerin ise bağlantı kalitesine ve internet kotasına ilişkin sorunlar ve sınırlılıklar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Ek olarak, bir öğrencinin internet bağlantısı olduğu halde bağlantı kalitesinin düşük olması nedeniyle eş zamanlı keman dersine katılamamış olmasının üzüntüsünü bildirmiştir. Bu sonuçlar, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının önemini vurgular bir nitelik taşımaktadır. Öğrenciler teknoloji kullanma konusundaki düzeylerini genel olarak yeterli görmektedir ancak e-ders platformu alt yapı olanaklarının, eş zamanlı derslere olanak tanınamaması ve sisteme erişim, dosya yükleme/indirme vb. konularda yetersiz olduğu öğrenci görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlar arasında yer almaktadır. Ekiz (2020), çalışmasında sisteme ilişkin erişim problemlerinin, uzaktan eğitimin olumsuz yönleri arasında görüldüğü söylenebilir.

Araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde bulundukları ortamın keman çalışmaya uygun olmaması nedeniyle yaşamış oldukları sıkıntıların, çalışmaya yönelik motivasyonlarında düşüşe neden olduğu ortaya çıkmıştır. Pandemi sürecinin öğrenciler üzerinde ağırlıklı olarak korku, kaygı, tedirginlik, üzüntü, sıkıntı, stres, öfke, karmaşa, çöküntü ve aşırı titizlik gibi olumsuz etkileri olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, Çetin & Anuk (2020) çalışmalarında, Covid-19'un çok hızlı bir şekilde yayılarak vefat sayısında artışa neden olması nedeniyle bireylerin sağlıklarına yönelik kaygılarının arttığını ve temizliğe normalden daha fazla önem vermeye başladıklarını ortaya koydukları çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bununla birlikte bu çalışmada, son sınıf öğrencilerinin, pandemi sürecinde sağlık durumuna ilişkin kaygı taşımaktan ziyade, mezuniyet kaygısı taşımakta oldukları da araştırmanın dikkat çekici sonuçları arasında yer almaktadır. Öğrencilerin, görev ve sorumluluk bilinciyle kendilerini çalışmaya güdüleyerek içsel motivasyon düzeylerini artırma yönünde bir üstbilişsel düşünme örneği göstermiş oldukları söylenebilir. Bunun yanı sıra aile ve yakın çevre ile iletişim halinde olmanın, film izlemek, kitap okumak gibi alışkanlıkların ve bahçe işleriyle ilgilenmenin motivasyon arttırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Kırmızıgül (2020)'e göre, öğretmenlerin ve ailelerin öğrenciler ile iletişim ve etkileşim içerisinde olması büyük önem taşımaktadır. Çetin & Anuk (2020), öğrencilerin aile veya yakınlarında Covid-19 tanısı veya bundan kaynaklı kayıp yaşamaları durumunun, öğrencileri yalnızlık duygusu ve psikolojik çöküşe sürüklediğini ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada öğrencilerin hiçbirinin aile bireylerinde Covid-19 tanısına rastlanmamış olması motivasyonel açıdan son derece önemli olan olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Afetlerden kaynaklanan diğer travmalarda olduğu gibi, Covid-19 salgınının da insan psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri uzun yıllar sonrasında bile insan zihnini ve psikolojisini etkilemeye devam edebilir (Mastnak, 2020).

Öğrenci ifadelerinden anlaşıldığı üzere, eş zamanlı keman derslerinin, keman çalarken yapılan hataları görme, öğretim elemanına soru sorabilme/dönüt alabilme bakımından olumlu yönlerinin bulunduğu; çalışmaya motive olma, mutlu olma, eğlenme, derse yönelik heyecan duyma, kendini okuldaymış gibi hissetme ve evden derse katılmanın rahatlığını hissetme gibi olumlu etkilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşın öğrencilerin çoğu bu olumlu etkilerin, zorunlu uzaktan eğitim sürecini kapsamakta olduğunun altını çizmişlerdir. Birişçi (2013), eş zamanlı derslerin sonunda öğrencilerin alanlarıyla ilgili farklı uzmanlarla çalışma fırsatı bulma yönünden olumlu değerlendirirken; ders sırasında meydana gelen teknik problemlerin ve iletişim yetersizliklerinin, motivasyonu olumsuz etkilediği sonucuna varmıştır. Bu araştırmada, eş zamanlı keman dersinin, internet bağlantısının ve sesin zaman zaman kesintiye uğraması, eş zamanlılık problemleri ve ses kalitesinin bozulması gibi olumsuz yönlerinin bulunduğu; ders sırasında öğrencilerin kendilerini gergin hissetme, tedirgin olma ve tuhaf hissetme gibi olumsuz duygular yaşadıkları da ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Orman & Whitaker (2010)'a göre, bu dersler sırasında öğretmen ve öğrencinin temas halinde olmamasını, öğretim ortamını sınırlayan önemli etkenlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı enstrüman eğitimcileriyle yapılan görüşmelerde enstrümanın başlangıç aşamasının uzaktan eğitim yöntemiyle verimli olamayacağı görüşü, yukarıda bahsedilen teknik aksaklıklar

nedeniyle ağırlık kazanmıştır (Artaç, 2018). Buna karşın Brändström, Wiklund & Lundström (2012) yüz yüze derse olanak tanımayan koşullar söz konusu olduğunda, müzik eğitiminin uzaktan yapılmasının kazanç sağlayacağını ifade etmektedir.

Öğrencilerden elde edilen bulgular doğrultusunda, eş zamanlı olmayan keman derslerinin istenildiği zaman ve tekrar tekrar açılıp izlenmesi bakımından olumlu olarak nitelendirildiği anlaşılmaktadır. Okan & Arapgirlioğlu, (2019); Ekiz, (2020); Erim & Yöndem, (2009); Tecimer & Akgül Barış, (2018) çalışmalarında öğrencilerin bu sesli ve görüntülü materyalleri istedikleri zaman izleme ve tekrarlama fırsatı bulduklarını bu derslerin olumlu yönleri kapsamında ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, araştırmada bu bakımdan elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Yapılan bir diğer araştırma sonucunda, video desteği alan özengen keman öğrencilerinden oluşan deney grubu öğrencileri, kontrol grubuna göre daha başarılı bulunmuştur (Kesendere, 2018). Buna karşın, bu araştırmada, eş zamanlı olmayan keman derslerinde öğrencilerin öğretim elemanına eş zamanlı soru soramaması/dönüt alamaması, öğretim elemanı ile karşılıklı etkileşim içinde olamaması, öğretim elemanının kendilerine müdahale edememesi nedeniyle dersten verim alamama şeklinde olumsuz yönlerinin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Güzel, Çakır & Çelen (2020), çalışmalarında, bu araştırmadan elde edilen sonuçlara paralel olarak öğrencilerin, internet üzerinden verilmiş olan video derslerinin yeterli olmayacağını ve bu derslerin yüz yüze bireysel derslerle desteklenmesi gerektiği görüşünde olduklarını ortaya koymuşlardır. Videolu derslerin, keman çalarken doğru duruş ve tutuş, dengeli bedensel konumu oluşturma, yayı uygun şekilde germe gibi temel davranışlara etkisinin olmadığı söylenebilir (Şahin, 2018). Bununla birlikte öğrencilerin teorik derslere yönelik eş zamanlı olmayan öğrenme yaklaşımlarını olumlu bulurken, eş zamanlı derslerin çeşitli teknik sorunlar nedeniyle öğrenciler tarafından olumsuz karşılamakta oldukları da araştırmalarda elde edilen sonuçlar arasındadır (Koutsoupidou, 2014). Okan & Arapgirlioğlu (2019), uzaktan keman öğretimine yönelik çalışmalarında, eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan yaklaşımların birlikte kullanılmasının etkili olduğunu; yüz yüze öğretim ile uzaktan öğretim arasında öğrenciye orta seviyedeki becerileri kazandırma bağlamında bir farklılaşma olmadığını ifade etmektedir. Sever (2014), bireysel çalgı keman derslerinde çevrilmiş öğrenme yönteminin kullanılmasının, zamandan tasarruf edilmesi, öğretimin daha kapsamlı ve planlı hale getirilmesi, performans kaygısının azaltılması yönünden daha verimli hale gelmesine yardımcı olmuştur. Bu tür uygulamaların performans ve teorik derslerde, özellikle büyük şehirlere uzak olan üniversitelerde uygulanmasının daha faydalı olacağı belirtilmiştir (Sağır, Eden & Şalliel, 2014).

Keman öğrencilerinin bir kısmı pandemi sürecinde sınav değerlendirmelerinin yazılı olması gerektiği yönünde ifadeler kullanırken bir kısmının performans değerlendirmesi yapılması gerektiği şeklinde görüş bildirdiği anlaşılmaktadır. Yazılı şekilde sınav yapılmasını olumlu olarak değerlendiren öğrenciler, keman dersinin uygulamalı bir ders olduğunu ve yüz yüze ders yapılamayan bu süreçte, yazılı sınavların kendileri için daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir.

Müzik öğretmenliği ders programında yer alan kuramsal derslerin uzaktan eğitim yoluyla, uygulama derslerinin ise yüz yüze yapılarak, harmanlanmış eğitim yöntemiyle verilebileceği de elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlar kapsamındadır. Öğrenciler müzik eğitiminde öğrenme hedeflerine ulaşmak için her zaman sınıfiçi yönlendirmelere ve yüz yüze desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Üniversite eğitimi ve öğrenimi giderek dijitalleşip harmanlandığında, öğrenme ve ders katılımını değerlendirmek için yeni değerlendirmelere ihtiyaç duyulacaktır. Geleneksel yüz yüze eğitim, müzik eğitimi açısından her zaman değerli ve önemli görülmele birlikte, bireysel seçimler doğrultusunda harmanlanmış öğrenme, eğitim süreçlerini öğrenci için daha dinamik ve etkili hale getirebilir (Ruokonen & Ruismäki, 2016). Sarıtaş & Barutçu (2020), çalışmalarında, öğrencilerin pandemi nedeniyle uzaktan eğitime geçilmesine yönelik olumlu bir tutum içerisinde olduklarını ancak pandemi sonlandığında eğitimlerine bu şekilde devam etmek istemedikleri sonucuna varmışlardır. Bu araştırmanın sonucunda da öğrencilerin tamamına yakınının, keman eğitiminin kesinlikle yüz yüze yapılması gerektiği görüşünü savundukları ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın sonuçları çerçevesinde, zorunlu durumlarda müzik eğitiminde uzaktan eğitim yaklaşımının, tamamen eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan derslere dayandırılması yerine harmanlanmış eğitim modeline göre şekillendirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Müzik eğitiminde uzaktan eğitim yaklaşımının, bütün öğrencilerin aynı şartlara ve imkanlara sahip olma durumlarının gözetilerek uygulamaya konulmasının ve böylece eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması önerilmektedir.

Uzaktan eğitime ilişkin çalışmalar, müzik eğitimi ve çalgı eğitiminin diğer alanlarında ve kademelerinde yapılabilir ve genişletilebilir.

Kaynakça

- Akat, M. & Karataş, K. (2020). Psychological effects of COVID-19 Pandemic on society and its reflections on education. *Turkish Studies*, 15(4), 1-13. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44336>
- Aksoy, Y. (2015). *Özengen keman eğitiminde video destekli öğretimin keman performansına etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aksoy., Nayir, A. E. (2020). Suzuki Yöntemi ile keman eğitiminde çevrimiçi ve çevrimdışı uzaktan eğitim araçlarının kullanımına ilişkin aile ve uzman görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (104), 442-465. ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.42684>
- Artaç, A. (2018). Konservatuvar düzeyinde enstrüman eğitiminde uzaktan eğitim metodu. *ISAS*, Eskişehir, Türkiye.
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Balaban, E. (2012). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi. Işık Üniversitesi.
- Bayburtlu, Y.S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1). 24-40
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Brändström, S., Wiklund, C., & Lundström, E. (2012). Developing distance music education in Arctic Scandinavia: Electric guitar teaching and master classes. *Music Education Research*, 14(4), 448–456. <https://doi.org/10.1080/14613808.2012.703173>
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Cahill, B. (1985). *Distance Education in Asia and the Pacific*. Bulletin of the UNESCO Regional Office for Education in Asia and the Pacific.
- Can, A. A., Yungul, A. G. O. (2017). Müzik eğitimi kurumlarında çalgı eğitimi alan lisansüstü öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (45), 155-168.

- Canbay, A., Nacakçı, Z. (2011). Mektupla keman öğretim uygulamasına yönelik içerik analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 134-152.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri, beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün, ve. S. B. Demir, Çev. Ed.) Siyasal.
- Creswell, J.W. (2014). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları araştırma deseni*. (S. B. Demir, Çev. Ed.) Eğiten.
- Çallı, İ., İşman, A., Torkul, O. (2001). Sakarya Üniversitesi'nde uzaktan eğitimin dünü bugünü ve geleceği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3).
- Çetin, C., Anuk, Ö. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık. Bir kamu üniversitesi öğrencileri örnekleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189.
- Digolo, B. A., Andang'o, E. A., & Katuli, J. (2011). E-Learning as a strategy for enhancing access to music education. *International Journal of Business and Social Science*, 2(11), 135-139.
- Dikmen, A. U., Kına, M. H., Özkan, S. & İlhan, M. N. (2020). COVID-19 epidemiyolojisi: Pandemiden ne öğrendik. *Journal of biotechnology and strategic health research*, 4, 29-36. <https://dx.doi.org/10.34084/bshr.715153>
- Diñer, Ö. G. S. (2016). *Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış*. Adana: Türkiye.
- Duban, N., Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının COVID-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43653>
- Ekiz, M. A. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (Nitel bir araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(Özel Sayı 1), 1-13.
- Erim, A., Yöndem, S. (2009). Video model destekli öğretimin gitar performansına etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 45-55.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2011). How to design and evaluate research in education. McGraw-Hill.
- Gayretli, Ş. (2019). Konservatuvar bölümü öğrencilerinin mesleki anlamda akıllı telefon kullanımı. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 11-23. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.570384>
- Genç, M. F., Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde ilâhiyat fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışları. *Turkish Studies*, 15(4), 403-422. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43798>
- Güneş Uça, E. P. (2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 191-206.
- Güzel, B.B., Çakır, H., Çelen, Y. (2020). Youtube üzerinden video destekli keman öğretimine ilişkin öğrenci görüşleri. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 4(1), 31-43.
- Karahan, E. & Bozan, M. A. & Akçay, A. O. (2020). Sınıf öğretmenliği lisans öğrencilerinin pandemi sürecindeki çevrim içi öğrenme deneyimlerinin incelenmesi, *Turkish Studies*, 15(4), 201-214. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44348>
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Akademik.

- Kasap, B.T. (2006). Geleceğin müzik öğretim elemanlarının yetiştirilmesi üzerine bir model program. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*. (26-28 Nisan 2006). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Kesendere, Y. (2018). *Bursa'da özengen keman eğitimi alan bireylerin keman eğitimine yönelik video desteği kullanımının etkilerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Koutsoupidou, T. (2014). Online distance learning and music training: benefits, drawbacks and challenges. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 29(3), 243-255. <https://doi.org/10.1080/02680513.2015.1011112>
- MacKenzie, N. (1975). Open Learning. Systems and Problems in Post-Secondary Education.
- Mastnak, W. (2020). Psychopathological problems related to the COVID-19 pandemic and possible prevention with music therapy. *Acta Paediatrica*. <https://doi.org/10.1111/apa.15346>
- Okan, S., Arapgirlioğlu, H. (2019). Uzaktan öğretim modelinin orta seviye keman öğrenimine etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 205-232.
- Orman, E. K., Whitaker, J. A. (2010). Time usage during face-to-face and synchronous distance music lessons. *The Amer. Journal of Distance Education*, 24(2), 92-103. <https://doi.org/10.1080/08923641003666854>
- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2). 57-63.
- Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Dergisi*. 8, 569-594.
- Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların işgörsellik ve etkililik yönünden incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ruokonen, I., Ruismäki, H. (2016). E-learning in music: A case study of learning group composing in a blended learning environment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217, 109-115. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.02.039>
- Sağır, T., Eden. A. & Şalliel, O. (2014). Müzik eğitiminde uzaktan eğitim ve orkestra uygulamaları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(9), 69-79.
- Sarıtaş, E., Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 11(1), 5-22. <https://doi.org/10.34231/iuyd.706397>
- Say, A. (2001). *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sever, G. (2014). Bireysel çalgı keman derslerinde çevrilmiş öğrenme modelinin uygulanması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 2(2), 27-42.
- Sherbon, J. W., Kish, D. L. (2005). Distance learning and the music teacher. *Music Educators Journal*, 92(2), 36-41.
- Singh, H. (2003). Building effective blended learning programs. *Educational Technology-Saddle Brook Then Englewood Cliffs NJ-*, 43(6), 51-54.

-
- Şahin, A. G. (2018). *Video destekli keman öğretiminin (7-15) yaş arası bireylerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tecimer, B. (2006). İnternet ve yaşam boyu müzik eğitimi. *Müzed*, Kış,(15), 8-9.
- Tecimer, Ö., Akgül Barış, D. (2018). İlk ve ortaokullarda blok flüt eğitimi için eğitsel video ders materyali hazırlama. *Fine Arts*, 13(4), 117-132.
- Yin, R. K. (2017). *Case study research and applications: Design and methods*. Sage publications.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yungul, O. (2018). Müzik eğitiminde web tabanlı uzaktan eğitim. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1333-1348. <https://dx.doi.org/10.7884/teke.4227>
- <https://www.berklee.edu/>
- <https://www.careersinmusic.com/best-music-schools-in-the-world/>
- <https://www.cmuse.org/learn-violin-lesson-online>
- <https://www.colostate.edu/>
- <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>
- <https://www.harvard.edu/>
- <https://www.juilliard.edu/>
- <https://www.makeuseof.com/tag/music-learning-websites/>
- <https://www.mit.edu/>
- <https://takelessons.com/blog/resources-to-learn-violin-online-z08/dan>
- <https://www.unl.edu/>